

Toimenpideoite TPA 37/2021 vp

Anna Kontula vas

Toimenpideoite ekologisen siirtymän joukkojen perustamisesta Suomeen

Eduskunnalle

Suomi on sitoutunut muuttamaan hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiiviseksi nopeasti sen jälkeen. Muutos edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen jatkuvaa ja aktiivista vähentämistä, siis laajoja päivityksiä energian käyttöön, infrastruktuuriin ja materiaalivirtoihin. Samaan aikaan olisi selätettävä myös muita merkittäviä ympäristöhaasteita, Suomen kannalta näistä ehkä merkittävimpana luonnon monimuotoisuuden väheneminen.

Näin valtavaa muutosta ei ole mahdollista toteuttaa ilman laajaa poliittista hyväksyntää. Se saavutetaan vain, jos itse siirtymän rinnalla hallitaan onnistuneesti sen sosiaalisia ja taloudellisia riskejä. Ympäristön kannalta tähdellisiä päätöksiä tehdään siten myös sektoreilla, jotka perinteisesti on mielletty melko kauas ympäristöasioista, esimerkiksi työllisyyspolitiikassa.

Ekologinen siirtymä muuttaa myös työmarkkinoita. Vaikka työpaikkojen kokonaismäärä ei vähenisikään (joidenkin skenaarioiden mukaan jopa lisääntyy), on todennäköistä, että hiili-intensiivisten alojen työpaikat vähenevät ja vihreän talouden työpaikat lisääntyvät. Lisäksi kaikilla aloilla on opeteltava uusia taitoja ja käytänteitä. Näitä prosesseja on helpotettava madaltamalla lisä- ja uudelleen koulutautumisen kynnyistä sekä työttömäksi joutumisen riskiä.

Ekologisen siirtymän ja sen sosiaalisten riskien hallinnan tueksi ehdotan perustettavaksi joukkoja, jotka tarjoavat ihmisille mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan, uusien taitojen omaksumiseen ja palkalliseen työhön ympäristöprojektin puitteissa. Ajatus mukailee Yhdysvaltain presidentti Bidenin ehdotusta kansallisten ilmastojoukkojen (Civil Climate Corps) perustamisesta hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Bidenin aloitteessa joukot työskentelisivät metsäpalojen torjunnan, vesistöalueiden kunnostamisen, ulkoilumahdollisuuksien parantamisen sekä energiatehokkuuden parissa, ja niihin olisi tarkoitus työllistää kohtuullisella palkalla erityisesti nuoria.

Suomessa tällaiset ekologisen siirtymän joukot voisivat esimerkiksi metsittää ja ennallistaa turvemaita, rakentaa asutuskeskusten kiertotalousinfrastruktuuria, kunnostaa luontoretkelykohteita ja -reittejä sekä kerätä ja jakaa tietoa. Joukkoihin voitaisiin rekrytoida halukkaita palkallisiin töihin esimerkiksi työllisyyspalvelujen palkkatukimekanismin kautta. Joukot tarjoaisivat myös kunnille välineen täyttää työllistämismelvoitteensa. Järjestelmä tulisi kuitenkin rakentaa niin, että kuka tahansa voisi halutessaan hakeutua ekologisen siirtymän joukkoihin palkattomiin vapaaehtoisiin lyhyemmäksi aikaa.

Toimenpidealoite TPA 37/2021 vp

On selvää, että ekologinen siirtymä edellyttää kaikkiaan valtavaa työpanosta. Samaan aikaan työllisyyspalveluissa on ollut vaikeuksia löytää hyödyllisiä ja yksilön kannalta mielekkäitä töitä, ja ihmisillä on vaihtelevasti tilaisuuksia osallistua omaa elämänpiiriä laajempiin ympäristötoimiin. Tarvitaan väline, joka kanavoi matalalla kynnyksellä ihmisten toiminnan tarvetta sinne, missä toimia kaivataan ja samalla tukee muutosten vakautta ja legitimizeettiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ekologisen siirtymän joukkojen perustamiseksi.

Helsingissä 14.4.2021

Anna Kontula vas